

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. c)

Istorie

Test 3

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Lengyelországgal való kapcsolatok helyreállítása egyben a Magyarországtól és Havasalföldről (*Țara Românească*) való eltávolodást is jelentette. Ennek a fejlődésnek a korai jelzései 1462-ben, II. Mehmed Vlad Țepeș elleni támadása idején, közvetlen ellentétéhez vezettek, amikor a kedvező körülményeket kihasználva Ștefan [cel Mare] sikertelenül próbálta meg elfoglalni Chiliát (*Chilia*). Három évvel később, 1465-ben a moldvai uralkodónak egy váratlan támadással sikerült uralma alá hajtania az annyira óhajtott várat [Chilia] a Duna (*Dunărea*) torkolatánál, súlyosan aláaknázva ezzel Magyarország és Havasalföld kereskedelmi érdekeit.

Hunyadi Mátyás, hogy a helyzetet helyreállítsa, 1467 végén hadjáratra indult, nagy sereg élén Moldva (*Moldova*) fővárosa, Suceava (*Suceava*) irányába nyomult előre, remélve, hogy sikerül trónra juttatni saját jelöltjét. Útközben azonban Moldvabányánál (*Baia*) [...], ahol a király megállt, hogy előkészítse a végső ostromot, Ștefan ellentámadást indított; mivel azonban saját bojárjai elárulták nem sikerült terv szerint megsemmisítenie a magyar sereget. Az harc eldöntetlen maradt, de a királyi előrenyomulást megállította. Ennek következtében [...] Hunyadi Mátyás elhagyta Moldvát anélkül, hogy teljesítette volna célját.

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

B. „A román országok keresztény szövetséghez való csatlakozása hamarosan egy törökellenes felkeléshez vezetett, amely 1594. november 13-án tört ki Bukarestben (*București*) [...]. A Duna vonalán levő várak elfoglalása kiváltotta a Török Birodalommal való ellenségeskedést. [...]. Ilyen körülmények között, előrelátva az oszmán reakciót, a Rendekek által felhatalmazva, 1595 május 20-án Mihai Viteazul Gyulafehérváron (*Alba Iulia*) egyezményt kötött Báthory Zsigmonddal. [...]. Az egyezmény szerint az uralkodótól megvonták az uralkodói előjogokat, az országot egy 12 bojárból álló szűkkörű tanács kormányozza, és az uralkodó Erdély (*Transilvania*) fejedelmének helytartójává lett alacsonyítva. A szerződés egy Rendi rendszer kifejeződése volt, amely ezen körülmények között nyilvánult meg, amikor a bojárság felvállalta az uralkodás előjogait. [...]

A törökellenes felkelés után századvég történelmében megnyílt a Havasalföld és Oszmán Birodalom közötti katonai konfliktusok kora. Ezeket Havasalföld uralkodója kezdeményezte a Duna vonalán megtámadva a török várakat, miközben a moldvai Aron Voda behatolt az ország déli részébe és ostrom alá vette Tighinát (*Tighina*). Az oszmán választ Mihai Viteazul győzelmei előzték meg, aki elfoglalta Brăila fontos kikötőjét és a Dunán túli akciókba kezdett. A törökök által kezdeményezett döntő összecsapás 1595 augusztus 12/23-án volt Călugăreni-nél. [...].”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A fenti források alapján válaszoljatok a következő kérdésekre:

1. Nevezetek meg az **A** forrás alapján egy uralkodót. **2 pont**
2. Pontosítsatok a **B** forrás alapján egy információt a törökökkel való katonai konfliktusok okaira vonatkozóan. **2 pont**
3. Említsétek meg azt a két román államot, amelyre mind az **A**, mind a **B** forrás is vonatkozik. **6 pont**
4. Írjátok le a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűjelet, amely azt állítja, hogy a bojárok átvették az uralkodó előjogait. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra a **A** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat). **7 pont**

6. Mutassatok két történelmi tettet a román térség intézményes megszervezésére vonatkozóan a XIV-XVI. századból, másokat, mint amelyekre a **B** forrás vonatkozik. **6 pont**
7. Említsétek meg egy központi intézmény jellemzőjét a román térségből a XVIII. század második feléből. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„A román hadsereg 1916-os vereségének fő okai az ország gazdasági fejletlensége, és a hadsereg számára a megfelelő felszerelés hiánya voltak. [...] A Galiciában végrehajtott sikertelen orosz támadás, valamint a Szaloniki és az olasz fronton a szövetséges támadás elmaradása miatt a román hadsereg sokkal összevontabb ellenséges erőkkel kellett szembe nézzen, mint amire számított [...]”

1917 április 5-én I. Ferdinánd király a hadsereg előtt közzétett egy kiáltványt, földet és szavazati jogot ígérve a háború lejárta után. [...] Május 6-án Brătianu a Képviselőházban új föld és választási törvények elfogadását javasolta. A kormány által bevezetett tervezetek célja az Alkotmány azon cikkelyeinek módosítása volt, amelyek megtiltották a magántulajdon kisajátítását októli függetlenül, kivéve a közműveket (nemzetvédelem vagy utak és vasútak) és amelyek korlátozták a szavazati jogot olyan mértékben, hogy a parasztság nagy részét megfosztották tőle.

Az földreform új tervezete kibővítette a közhasználat fogalmát, hogy bele tudja foglalni a parasztgazdaságok megnövekedését és engedélyezte a Korona, a köz- és magánintézmények, az idegenek, a külföldön tartózkodó földbirtokosok földjeinek a kisajátítását, és ezeken felül még kétmillió hektárt a földbirtokosoktól. Végül megszabta, hogy a háború lejárta után számított hat hónapon belül a Törvényhozás törvényt fog elfogadni ezeknek az általános elveknek a megvalósításáért, részletesen ismertetve az intézkedések végrehajtását. [...] Június 14-én a Képviselőház 130 mellette és 14 ellene szavazattal fogadta el a kormány Alkotmánymódosító tervezetét, amit június 20-án követett a Szenátus 79 mellette és 5 ellene szavazattal.”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg a forrásban említett intézményt, ahol Brătianu új törvények elfogadását javasolta. **2 pont**
2. Pontosítsátok a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Említsétek meg a román királyt, és egy általa végrehajtott eseményt, amit a forrás említ. **6 pont**
4. Említsétek meg a román hadsereg vereségének két okát a forrásból kiindulva. **6 pont**
5. Alkossatok az adott forrásból kiindulva egy véleményt a földreform tervezetének következményeivel kapcsolatosan, és támasszátok alá az adott forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetez egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, mely szerint a modern román állam a XIX. század második felében konszolidálódik (Pontozódik a megfelelő történelmi tény bemutatása valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjatok egy megközelítőleg két oldalas esszét az 1918-1965 közötti európai és romániai ideológiákról és politikai gyakorlatról figyelembe véve a következőket:

- említsetek meg két totalitárius ideológiát és ezek egy-egy jellemzőjét Nyugat Európából az 1918-1939 közötti időszakból;
- pontosítsatok egy 1930-1940 között Romániában elfogadott Alkotmányt és mutassátok be ennek egy jellemzőjét;
- fogalmazzatok meg egy véleményt az 1945-1965 közötti kelet-európai politikai gyakorlatokkal kapcsolatosan és támasszátok alá egy megfelelő történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a **megfelelő történelmi nyelvezet használata**, az esszé **felépítése**, az **ok-okozati összefüggések** kiemelése, a **történelmi érv** kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események **megfelelő időrendi/logikai sorrendjének**, valamint a **terjedelmi követelményeknek** a betartása is.